

Medyada Ahlaki Panik Üretilmesi: Suriyelilerle İlgili Yayınlanan Haberler Üzerine Bir İnceleme

1_2_3_4_5

Cemile YAĞMUR*

Mustafa AKDAĞ**

* Yüksek Lisans Öğrencisi,
Erciyes Üniversitesi,
cemile.gencoglu1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3809-8520

** Prof. Dr., Erciyes
Üniversitesi,
makdag@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1818-2960

Gönderilme/ Received

27.05.2022

Kabul Tarihi/ Accepted

27.08.2022

Yayın Tarihi/Published

30.09.2022

Öz

Ahlaki panik, toplumsal değerler ve normlar karşısında tehdit olarak görülen, sapkın davranışlar sergileyen kişi veya gruplara karşı gösterilen bir tepki olarak tanımlanmaktadır. Medya tehdit unsuru olarak görülen bu durumu o kadar abartılı bir şekilde kamuoyuna aktarır ki toplumda yaşanan diğer olaylar görmezden gelinmesine neden olur. Olayları kamuoyuna aktarırken elinde bulunan bütün mecraları kullanan medya; durum, kişi ya da olayları kamuoyunda sapkın bir konuma getirmektedir. Kanaat önderleri ve egemen güçlerin medyayı kullanarak kamuoyunda panik ve korku kültürü oluşturarak gündemi meşgul etmektedir. Yapılan bu çalışma ile Suriyelilerle ilgili yayınlanan haberlerin, medya aracılığıyla nasıl bir ahlaki panik konusu olduğu incelenmiştir. Bu bağlamda A Haber ve Halk TV'nin internet sayfalarında Suriyelilerle ilgili haberler çerçeveleme yöntemi ile analiz edilmiş ve Suriyelilerle ilgili haberlerin ahlaki panik unsurlarını barındırdığına ulaşılmıştır. Medya uzun yıllar boyunca Suriyelilerle ilgili haberleri görünür hale getirerek kamuoyunda bir ahlaki panik yaşanmasına neden olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Ahlaki Panik, Medya, Suriyeliler, Haber, Çerçeveleme Analizi

¹ Bu makale Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Halkla İlişkiler ve Tanıtım Anabilim Dalında 13.06.2022 tarihinde savunulan “Göçmenlerle İlgili Haberlerin Ahlaki Panik Çerçevesinde Değerlendirilmesi: Haber Kanallarının Twitter Hesapları Üzerine Bir Analiz” isimli yüksek lisans tezinden türetilmiştir.

This article is derived from the master's thesis titled “Evaluation of News About Migrants in The Framework of Moral Panic: an Analysis of News Channels on Twitter Accounts”, defended on 13.06.2022 at Erciyes University, Institute of Social Sciences, Department of Public Relations and Publicity.

² Bu makale intihal tespit yazılımlarıyla taranmıştır. Benzerlik tespit edilmemiştir.

This article has been scanned by plagiarism detection softwares. No similarity detected.

³ Bu çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesi” kapsamında uyulması belirtilen kurallara uyulmuştur.

In this study, the rules stated in the “Higher Education Institutions Scientific Research and Publication Ethics Directive” were followed.

⁴ Yazarların çalışmadaki katkı oranları eşittir.

The authors' contribution rates in the study are equal.

⁵ Çalışma kapsamında herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

There is no conflict of interest with any institution or person within the scope of the study.

Kaynak gösterme / To cite this article: Yağmur, C., & Akdağ, M. (2022). Medyada Ahlaki Panik Üretilmesi: Suriyelilerle İlgili Yayınlanan Haberler Üzerine Bir İnceleme. *The Journal of Communication and Social Studies*, 2(2), 209-223. doi:10.29228/itamder.8

The Creation of Moral Panic in Media: An Examination on The News Published About Syrians

Cemile YAĞMUR*

Mustafa AKDAĞ**

* MA Student, Erciyes University,
cemile.gencoglu1@gmail.com
ORCID: 0000-0002-3809-8520

** Prof., Erciyes University,
makdag@erciyes.edu.tr
ORCID: 0000-0002-1818-2960

Gönderilme/ Received
27.05.2022

Kabul Tarihi/ Accepted
27.08.2022

Yayın Tarihi/Published
30.09.2022

Abstract

Moral panic is defined as a reaction against people or groups that display deviant behavior, which is seen as a threat to social values and norms. The media exaggerates this situation, which is seen as a threat, so much that other events in the society are ignored. The media, which uses all the channels at its disposal while presenting the events; makes a situation, person or event in a perverted position in public opinion. By using the media, opinion leaders and dominant powers occupy the agenda by creating a culture of panic and fear in the public. In this study, it has been examined how the news about Syrians is a moral panic issue through the media. In this context, news about Syrians on the websites of A Haber and Halk TV were analyzed with the framing method, and it was found that the news about Syrians contained moral panic elements. In recent years, the media has made the news about Syrians visible, causing a moral panic in the public.

Keywords: Moral Panic, Media, Syrians, News, Framing Method

Giriş

Toplumlarda belirli dönemlerde toplumsal değer ve normlar karşısında tehditler ortaya çıkar. Bu tehditler medyanın önderliğinde sürekli olarak gündeme getirilerek halk arasında korku ve panik ortamı oluşturulur. Bu durum ahlaki panik kavramıyla açıklanmaktadır. Ahlaki panikler, genellikle egemen güçlerin ve medyanın etkisi ile halkı yönlendirmede kullanılmaktadır.

Ahlaki panikleri kamuoyuna ulaştırmada önemli yerde duran medya, meydana gelen olayları başlangıçtan sonuna kadar iktidar ve kanaat önderleri ile beraber hareket ederek halka ulaştırır. Bu aktarımları yaparken ise olayları abartılı bir hale getirerek toplumda suni bir gündem oluşturur. Medya tehdit unsuru olarak görülen bu durumu o kadar abartır ki toplumda yaşanan diğer olaylar göz ardı edilir. Olayları sunarken elinde bulunan bütün mecraları kullanan medya; durum, kişi ya da olayları kamuoyunda sapkın bir konuma getirmektedir. Toplumlarda sapkın olarak nitelendirilecek konular zamana, kültüre ve ülkelere göre farklılık göstermektedir. Bazen bir kadın cinayeti ya da bir çocuk istismarı ahlaki paniğe yol açarken bazen farklı kültür grupları, göçmenler, eş cinseller bazen de AIDS, SARS ve Covid-19 gibi salgın hastalıklar ahlaki paniğe sebep olabilmektedir. 2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş ile milyonlarca insan farklı ülkelere göç etmek zorunda kalmıştır. Suriye’nin Türkiye’ye komşu bir ülke olması nedeniyle de Türkiye bu göçten fazlasıyla etkilenmiş ve milyonlarca insan sınırın diğer tarafından Türkiye’ye göç etmiştir. 2019 yılına kadar aralıklarla devam eden göç hareketleri ulusal basında oldukça fazla yer almıştır. Toplumda artan yabancı nüfus ile birlikte Suriyeliler ülkenin hemen hemen tamamında yaşamlarını sürdürmeye başlamış ve bu durum kamuoyunda endişe ve paniğin yaşanmasına neden olmuştur. Yerel ve ulusal medyanın önemli kuruluşları Suriyelileri birer sapkın haline getirip “Suriyeli” kelimesini Türk kamuoyunda bir risk faktörü gibi göstererek kamuoyunda Suriyelileri belirsizlik, savaş, çatışma, ekonomik zorluklar, huzursuzluk, önyargı gibi simgesel çağrışımlarla anılmalarına neden olmuştur (Soyguder, 2013, s. 99).

Bu çalışmada, ahlaki panik unsurlarını taşıdığı düşünülen Suriyelilerle ilgili haberler incelenecektir. Yapılacak çalışma ile haber kanallarının Suriyeliler üzerinden bir ahlaki panik sürecinin yaşatılıp yaşatılmadığı araştırılacaktır. Çalışmada Türkiye’nin önemli iki haber kanalı A Haber ve Halk TV’nin internet sayfalarındaki 2019 yılında Suriyeliler ile ilgili haberler çerçeveleme yöntemi ile değerlendirilecektir.

Ahlaki Panik

Toplumsal değerler ve normlara bir tehdit ortaya çıktığında, gösterilen toplumsal ve politik tepki hali (Şenol, 2014, s. 276-277) olan ahlaki panik; Cohen’e göre, “Bir durum, olay, kişi ya da insan grupları toplumsal değerlere ya da çıkarılara bir tehdit olarak tanımlanmaya başlar; onun doğası kitle iletişim araçları tarafından belirli bir tarzda ve önyargılı bir biçimde sunulmuştur; editörler, piskoposlar, siyasiler ve diğer sağ düşünceli insanlar tarafından ahlaki engeller tasarlanmıştır; toplumsal olarak akredite olmuş uzmanlar kendi teşhislerini ve çözümlerini duyururlar; onlarla baş etme yöntemleri geliştirilir ya da onlara başvurulur; durum daha sonra ortadan kaybolur, gündemden kalkar ve geriler veya daha görünür hale gelir. Bazen panik konusu oldukça yenidir ve bazen

de uzun süredir var olan bir şeydir ama aniden ilgi odağı olarak belirir. Bazen panik kaybolur, mitler ve kolektif hafıza dışında unutulur; diğer zamanlarda ise daha ciddi ve uzun süreli yansımaları olabilir ve yasal ve sosyal politikalarda ya da toplumun kendisini algılamasında bile bazı değişimler üretebilir” (2019, s.65).

Toplumlar hayatlarının belirli zamanlarında ahlaki panik ile karşı karşıya kalırlar ancak ahlaki paniğe neden olan kişi, olay ya da durumlar hep aynı kalmamakta zamana, kültüre ve ülkelere göre farklılık göstermektedir. Dünya genelinde ciddi korku ve panik ortamı oluşturan SARS Virüsü, AIDS, kuş gribi, deli dana hastalığı ve domuz gribi gibi salgın hastalıklar, çocuk istismarları ahlaki paniğin konusu olmuştur. Türkiye’de ise kapkaç olayları, teröre yönelik panikler gösterilirken son zamanlarda Suriye’den Türkiye’ye gelen Suriyeliler ve yaşanan Covid-19 salgını ahlaki panik olayları olarak gündemi oldukça meşgul etmiştir (Süslü, 2013, s. 40).

Ahlaki paniklere neden olan olaylar; ülkeler ve toplumlar arasında farklılık gösterse de ahlaki paniğin oluşumundaki unsurlar evrenseldir. Cohen, ahlaki paniği oluşturan unsurların özelliklerini şöyle sıralamaktadır (Aktaran, Jewkes, 2002):

Endişe: Herhangi bir olayın kamuoyunda ahlaki panik konusu olarak nitelendirilebilmesi için öncelikle kamuoyunun belirli bir kısmı üzerinde korku oluşturmaya gerekmektedir.

Düşmanlık: Toplumda korku ortamını oluşturan kişi veya gruplara karşı bir öfke sergilenmesidir.

Düşünce Birliği: Toplumda tehdit unsuru olarak belirlenen kişi veya gruplara karşı ortak bir fikir birliği vardır.

Orantısızlık: Kamuoyunda davranışa toplum olarak verilen tepkinin gerçek ciddiyet (risk, zarar, tehdit) boyutuyla arasındaki orantısızlıktır.

Geçicilik: Toplumda ortaya çıkan panik ve korku aniden oluşur bazen etkisi çok kısa sürebilmektedir

Ahlaki paniğin oluşumunda korku ve paniğin kamuoyunda belirli bir kısma yayılması gerekmektedir. Genelde toplumun belli bir kısmını etkisi altına alan ve güvenlik için ölçsüz davranışlar gösterilmesine sebep olan, şiddetli tehlikeye bağlı yoğun korku hali olarak tanımlanan panik, yaşanan korku duygusu ile bireylerin hayat düzenlerini değiştirmekte ve kamuoyunda birtakım farklılaşmalara neden olmaktadır (Kırçıl, 2009, s. 125).

Korku, bireylerin günlük hayatlarında öncelik haline geldiğinde etrafında yaşanan diğer olaylar sıra dışı gibi algılanmakta ve olaylar abartılarak üstesinden gilemeyecek gibi bir hale sokulmaktadır. İnsanların kendi iç dünyalarında oluşturup büyüttüğü korku, medya aracılığıyla sürekli işlenmekte kanaat önderleri veya egemen güçler tarafından da desteklenerek kamuoyunda bir korku kültürü meydana getirilmektedir (Furedi, 2001, s. 13-19). Böylece toplum ahlaki panik ortamına hazır hale gelmektedir.

Ahlaki Panik ve Medya İlişkisi

Ahlaki paniklerin oluşumlarını medyadan ayrı düşünmek neredeyse imkansızdır. Çünkü ahlaki paniğin oluşum ve gelişimi medya önderliğinde olmaktadır. Çıkarlara ve değerlere aykırı olarak hareket edenler birey, olay veya gruplar medya tarafından abartılı bir haber haline getirilir. Medya bu haberleri sürekli sunarak halka öğretir ve ahlaki paniğe neden olan birey veya gruplar medya tarafından sapkın bireyler olarak konumlandırılır. Son aşamada ise önyargılarla da beslenen izleyicide oluşan korku ile ahlaki panik oluşmaktadır (Tombul, 2020, s. 54).

Ahlaki paniklerin gelişim evresinde sapkın hale getirilecek birey, grup veya durumların belirlenmesinde başat rol alan medya, geniş kitlelere ulaşma imkânı ile kamuoyunu yönlendirebilmektedir. Şiddet ve suç konulu haberlerde medyanın haberi sunarken kullandığı görseller ile kamuoyunda oluşturulan algı ile korku kültürü oluşturulmaktadır. Korku kültürünün etkisi altına giren halk, yaşadığı panik duygusu ile yönlendirmeye hazır bir hale getirilmektedir. Böylece medya sahip olduğu mecralarla risk faktörlerini şekillendirerek kendi bakış açısına uygun bir toplum oluşturmaktadır (Yıldız, 2015, s. 68).

Devlet ve hükümet yetkilileri ile beraber hareket edebilen medya, resmen bu kişilerin bir meşruiyet aracı olmakta ve sapkın gibi gösterilen birey veya gruplara yönelik kanunların sözcülüğünü yapmaktadır (Süslü, 2013, s. 35).

Araştırma Yöntemi

2011 yılında Suriye’de başlayan iç savaş, milyonlarca insanın vatanından edilmesine sebep olmuştur. Suriyelilerin sığındıkları ülkeler arasında Türkiye ilk sırada yer almaktadır. Uzun yıllar boyunca sürekli devam eden göç hareketleri Türk basınında oldukça yoğun bir şekilde yer almıştır. Haber kanallarının internet sayfalarında Suriyelilerle ilgili haberlerin kamuoyunda bir ahlaki panik süreci oluşturup oluşturmadığının tespit edilmesi çalışmanın amacını oluşturmaktadır.

Çalışmanın evrenini 2019 yılında yayınlanan haberler oluşturmaktadır. Bu tarihin seçilme nedeni ise bir önceki yılda en fazla sığınmacı göç ettiği ve medyada çalışma kapsamında belirtilen çerçevelerde haberlerin yer aldığı bir tarih olmasıdır. Çalışmanın örneklemini ise 2019 yılında Suriyelilerle ilgili yayın yapan A Haber ve Halk TV’nin internet sayfaları ile sınırlandırılmıştır. Bu haber kanallarının seçilme nedeni ise en çok izlenen haber kanalı olmalarıdır. A Haber ve Halk TV’nin internet sayfalarında Suriyelilerle ilgili haberler araştırılırken 2019 yılı baz alınarak ilgili haber kanallarının kendi arama motorları kullanılmıştır. Haberler aranırken “Suriyeliler, göç ve Suriye” kelimeleri ile taranmıştır.

Ahlaki panik oluşumuna dair sonuçlar almayı hedefleyen bu çalışmada, belirlenen haber kanallarının internet sayfalarının kamuoyunda ahlaki panik oluşumuna neden olup olmadığı ve bu haberlerin insanlar arasında bir korku ve panik ortamını oluşturup oluşturmadığı da çalışmanın araştırma sorularını oluşturmaktadır.

Toplanan veriler çerçeveleme analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmada çerçeveleme analizi yönteminin kullanılmasının sebebi yayınlanan

haberlerin belirli çerçeveler dahilinde halka sunulması ve bu sebeple medyanın bir ahlaki panik oluşturma sürecinde aktif rol oynamasıdır.

Çerçeveleme, ilk olarak Ervin Goffman tarafından literatüre kazandırılmış olsa da kavram, Robert Mathew Entman'ın katkıları ile iletişim bilimine taşınmıştır (Oğuz, 2019, s. 26). Entman'a göre çerçeveleme, algılanan gerçekliğin bazı yönlerini seçerek bu yönleri iletişim tabanında daha göze görünür hale getirmektir. Bu aynı zamanda sözü geçen konu için belirli bir problem tespitini öne çıkararak, resmi olmayan bir yorumlama ya da ahlaki bir değerlendirme yapmak ve/veya tavsiyede bulunmak gibi bir yolla yapılabilir" (1993, s.51).

Entman, çerçeveleme kavramına yaptığı yorum ile bir yönden de medyanın haberleri üretirken metinleri gerçekliğinden biraz uzaklaştırarak birtakım değişimler yaptığını savunur. Medya, topluma vermek istediği algıyı kendi istediği şekilde şekillendirerek belli çerçeveler dahilinde sunar. Böylece toplum, gerçekliği medyanın oluşturduğu çerçeveler dahilinde öğrenebilir (Süslü, 2013, s. 74).

Literatürde çerçeveleme analizi ile yapılmış çok çeşitli çalışmalar bulunmaktadır. Ancak bu çalışmaların bazıları haberlerin içeriğini incelerken, bazıları ise hedef kitle üzerindeki bıraktığı etkiyi açığa çıkarmayı hedeflemektedir. Hedef kitle üzerindeki etkiyi açıklamaya çalışan araştırmalar genellikle psikoloji sosyoloji alanındaki araştırmalardır. Haber içeriğine odaklanan çalışmalar ise daha çok iletişim çalışmalarında görülmektedir (Iyengar, 1990, s.7).

Bu bağlamda bu çalışmada içerik (tür) üzerine yoğunlaşan çerçeveleme yöntemi kullanılacaktır. İletişim bilimlerinde sıklıkla kullanılan tür çerçevelerini Semetko ve Valkenburg (2000, s. 95) beş tür çerçevede grupta toplanmaktadır (Özarslan, 2007, s. 60);

Sorumluluk Çerçevesi: Sorumluluk çerçevesi bir olay veya problemin sebebi ve bu sorunların çözümü hükümete, kişilere yükler.

Çatışma Çerçevesi: Bu çerçeve kamuoyunun dikkatini ilgisini çekmek için kişi, gruplar veya kurumlar arasındaki çatışma davranışlarını kapsar.

Ahlak Çerçevesi: Ahlak çerçevesinde ise olaylar durumlar veya problemler ahlaki ve dini inançlar boyutunda ele alınarak değerlendirilir.

İnsani İlgi Çerçevesi: Bu çerçeve ele alınan durum veya olayı insan yaşamını ve duygusal öğelerini öne çıkararak ele alır.

Ekonomik Sonuçlar Çerçevesi: Yaşanılan durum; bireyler, gruplar, kurumlar veya ülkeler için ortaya çıkan ekonomik sonuçları kapsar.

Araştırmaya Konu Edilen Olay Örgüsü

Türkiye mültecilik, göçmenlik ve sığınmacılık kavramlarına hiç yabancı değildir. Uzun yıllar boyunca farklı medeniyetten insanları bir arada barındırarak bu medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. 2011 yılında yaşanan Suriye krizi, bölgesel bir savaş olarak birçok insanın göç etmesine neden olurken, birçok ülkeyi etkileyen küresel bir kriz haline gelmiştir. Kriz ilk olarak 2011 yılında Arap halkının baskıcı iktidarlara karşı, ekonomik, siyasi hakları ve özgürlükleri için seslerini duyurmaya çalışmasıyla başlamıştır. 2011-2020 yılları arasında düzenli olarak göç hareketleri devam etmiştir. 2011 yılında Türkiye'de bulunan Suriyeli

sayısı 10 bin iken, bu sayı 2020 yılında yaklaşık 3,5 milyon olmuştur (Adıgüzel ve Tanyaş 2020, s. 45).

Bölgeye olan yakınlık sebebiyle Türkiye'ye göç etmek zorunda kalan Suriyeliler zamanla Türkiye'nin birçok ilinde yaşamlarını sürdürmeye başlamıştır. Beklenilmedik bir anda Türkiye'yi en çok sığınmacı barındıran ülke konumuna getiren Suriyeliler, uyum sürecinde oldukça ciddi problemlerle karşı karşıya kalmıştır. Bu süreçte yerel ve ulusal basında sürekli olarak yer almışlardır. Önemli medya kuruluşları sığınmacıları sapkın bireyler konumuna getirerek "Suriyeli" sözcüğünü Türk kamuoyunda risk faktörüymüş gibi göstermiştir. Suriyelilerin basında sürekli olarak yer alması halkın genelinde belirsizlik, savaş, ekonomik zorluklar, işsizlik, huzursuzluk gibi çağrışımlarla zihinlere kazınmalarına neden olmuştur (Soygüder, 2013, s. 99).

Suriyelilerle İlgili Haberlerin Çerçevenmesine Dair Nicel Veriler

Suriyelilerle ilgili haberlerin çerçevelemesine geçmeden önce bu haberlerin haber kanallarının internet sayfalarında ne sıklıkla ve hangi şekilde yayınlandığı göstermek faydalı olacaktır. Bu bağlamda, Suriyelilerle ilgili haberlerin A Haber ve Halk TV haber kanallarının internet sayfalarında 2019'da yer alma sayıları aşağıdaki Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1: Suriyelilerle İlgili Haberlerin Dağılımı

	2019
A Haber	197
Halk TV	257
Toplam	454

Tablo 1'e bakıldığında haber kanallarının internet sayfalarında 2019 yılında toplam 454 adet Suriyelilerle ilgili habere yer verildiği görülmektedir. A Haber'in internet sayfasında toplam 197 adet Suriyelilerle ilgili habere yer verilmiştir. Halk TV'nin internet sayfasında ise 257 adet Suriyelilerle ilgili habere yer verilmiştir.

Tablo 2: Suriyelilerle İlgili Haberlerde Kullanılan Çerçevelerin Haber Kanallarının İnternet Sayfalarında Yer Alma Sayıları

	Sorumluluk	Çatışma	İnsani İlgil	Ahlakilik	Ekonomik Sonuç	Toplam
A Haber	151	22	21	2	1	197
Halk TV	142	91	8	9	7	257
Toplam	293	138	29	11	8	454

Tablo 2 incelendiğinde kanalların haberlerde en fazla kullandığı çerçevenin sorumluluk çerçevesi olduğu görülmektedir. A Haber'in internet sayfasında toplamda 151 adet sorumluluk çerçevesi dahilinde haber gözlenirken; Halk TV'nin internet sayfasında 142 adet sorumluluk çerçevesine dayalı haber olduğu gözlemlenmiştir. Çatışma çerçevesi dahilinde ise A Haber internet sayfasında 22

habere yer verirken; Halk TV ise çatışma çerçevesi kapsamında toplam 91 adet habere yer vermiştir. Yapılan analiz sonucunda haber kanallarının internet sayfasında ez az yer verilen çerçevenin ise ekonomik sonuçlar çerçevesi olduğu görülmüştür. Ekonomik sonuçlar çerçevesi dahilinde Halk TV'nin internet sayfasında 7 habere yer verilirken; A Haber ise internet sayfasında ekonomik sonuçlar çerçevesi dahilinde yalnızca 1 habere yer vermiştir.

Belirlenen Haberlerin Ahlaki Panik Oluşturma Kapsamında Çerçeveleme Kuramları ile İncelenmesi

Haber kanallarının örneklem ve evreni kapsamında paylaştıkları toplam 454 haber yer almaktadır. Yer alan bu haberlerden tür çerçevelerine (sorumluluk, çatışma, insani ilgi, ahlakilik, ekonomik sonuçlar) uygun her bir haber kanalından 1'er örnek haber seçilerek analiz edilmiştir.

Sorumluluk Çerçevesi: Sorumluluk çerçevesi herhangi bir soruna sebep olma ya da var olan soruna çözüm önerileri sunma sorumluluğunu kişiye, gruba ya da kurumlara yükleyen çerçevedir. Haber kanallarının internet sayfalarında yer alan Suriyelilerle ilgili haberlerde genellikle siyasilerin açıklamaları ve kurumların yaptırımlarına yer verilmiştir. Sorumluluk çerçevesi dahilinde incelenen haberler aşağıdaki gibidir.

“İstanbul'da suça karışan Suriyeliler göç idaresine yollanacak”

“İstanbul İl Emniyet Müdür Yardımcısı Erden Bursalı imzasıyla tüm birimlere gönderilen yazıda, İstanbul genelinde suça karışan Suriyelilerin durumu hakkında talimat verildi. "Suçun niteliğine bakılmaksızın kimlik sahibi olsa dahi adli, idari ve kabahatlerden işlem yapılan 'Geçici Koruma Kapsamındaki' Suriyeliler hakkında kamu düzeni ve güvenliği ile toplumun huzur ve sükununu bozucu olaylara karışan şahıslar serbest bırakılmayarak dosyaların mesai saatleri içerisinde Yabancılar Şube Müdürlüğü'ne teslim edilmesi şahıslar ile ilgili İl Göç İdaresi Müdürlüğü'nün değerlendirilmesinin beklenilmesi gerekmektedir". (Halk Tv- 07.07.2019)

“İstanbul'da suça karışan Suriyeliler göç idaresine yollanacak” başlıklı haber Suriyelilerin halk arasında birer risk faktörü olarak görülmesini kanıtlayacak niteliktedir. Halk TV, yaptığı bu haberle Suriyelileri toplumda huzuru bozan ve toplumun genel yapısını tehdit eden bir unsur olarak haberleştirmiştir. Ahlaki paniğin oluşum aşamasında tehdit unsuru olarak görülen kişi, durum veya gruba karşı yasa yapıcılarından ve iktidar sahiplerinden çözüm yolları beklenir. Örnek haber de suça karışan Suriyelilerin göç idaresine gönderiliyor olması bir devlet kurumunun sorumluluğu üstlenerek halkın beklediği tedbir ve çözüm önerisini gerçekleştirmiştir. Böylece ahlaki paniklerin sonucu olan olaylara karşı yasa yapıcıların paniği önlemeye yönelik çabaları başlatılmıştır.

“YÖK'ten 'Suriyeli öğrenci' iddialarıyla ilgili açıklama”

“Son dakika haberi... Yükseköğretim Kurulunun (YÖK), Suriyeli mültecilerin hiçbir sınava girmeden Türkiye'de istedikleri üniversiteye girebileceklerine dair bir açıklamasının olmadığı, bundan sonra da olmasının mümkün olmayacağı bildirildi. YÖK'ten yapılan yazılı açıklamada, son günlerde bazı sosyal medya hesaplarından, "YÖK'ün, Suriyeli mültecilerin hiçbir sınava tabi tutulmadan Türkiye'de istedikleri üniversiteye girebilecekleri şeklinde bir açıklama yaptığı”

yönünde, tamamen gerçek dışı bilgiler içeren ve vatandaşları maksatlı bir şekilde yanıltmaya yönelik paylaşımlarda bulunulduğu aktarıldı. Açıklamada, şunlar kaydedildi: "Bu paylaşımlar mevcut durumu yansıtmamakta olup, YÖK'ün Suriyeli mültecilerin hiçbir sınava girmeden ülkemizde istedikleri üniversiteye girebileceklerine dair bir açıklaması olmamıştır, bundan sonra da olması mümkün değildir. Bu tür siyasi maksatlı, gerçeği yansıtmayan haber veya sosyal medya paylaşımlarına itibar edilmemesini, YÖK'ün sadece resmi kanalları vasıtasıyla yaptığı açıklamaların dikkate alınmasını önemle rica ederiz." (A Haber- 18.02.2019)

A Haber'in başlıkta "Suriyeli öğrenci" söylemini tırnak içinde vermesi takipçilerin dikkatini çekecek niteliktedir. Haberin içeriğinde ise halk arasında Suriyeli öğrencilerin okullara sınavsız alınıyor olmasına dair birtakım söylentilerin halk arasında korku ve panik duygusunun yaşanmasını tetiklemektedir. Suriyeliler hakkında doğru olmayan bu tür bilgilerin halk arasında maksatlı bir şekilde yayıldığı YÖK'ün açıklamasında görülmektedir. YÖK'ten bu maksatlı yapılan karalamalara dair açıklama yapılıyor olması halkın büyük çoğunluğunda bir ahlaki panik yaşandığının kanıtıdır. Çünkü ahlaki panikleri söndürmede yasa yapıcılar eski düzeni sağlamak ve halkın gözünde kahraman olmak için medyayı kullanarak halkı sakinleştirecek çözümler ve açıklamalar sunarlar.

Çatışma Çerçevesi: Çatışma çerçevesinde kamuoyunun dikkatini çekebilmek için kişi, grup veya kurumların birbiri ile arasındaki çatışmalar ele alınır. Bu bağlamda A Haber ve Halk TV'nin internet sayfalarında yer alan haberlerde çatışma unsurunu barındıran haberlere yer verildiği gözlemlenmiştir. Kişilerin aralarındaki çatışma durumlarından faydalandığı görülmektedir. Çatışma çerçevesi dahilinde sunulan haberlerden seçilen bazı haber örnekleri şu şekildedir.

"Ülkemde Suriyeli istemiyorum" paylaşımı nedeniyle 5 kişi gözaltına alındı"

"Sosyal medya üzerinden Suriyelilere yönelik provokatif paylaşımlarda bulunduğu öne sürülen 5 kişi gözaltına alındı. İstanbul Emniyet Müdürlüğü Güvenlik Şube Müdürlüğü ekipleri, Küçükçekmece'de 29 Haziran'da Suriyeli mültecilere yönelik yaşanan olaylar ile ilgili çalışma başlattı. BirGün'den Hakan Demir'in haberine göre; yapılan çalışmalar sonunda, sosyal medya üzerinden "ülkemdeSuriyeliistemiyorum", "Suriyelilerdefolsun" başlıkları altında provokatif paylaşımlar yaptığı iddia edilen 18 hesaptan İstanbul'da yaşayan 9 kişinin yakalanmasına yönelik 30 Haziran günü operasyon başlatıldı. Operasyon kapsamında 5 şahıs gözaltına alındı. Şahıslar hakkında "halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşığılama" suçundan adli işlem yapıldı." (Halk TV-01.07.2019)

Halk TV'nin 1 Temmuz 2019'da "ülkemdeSuriyeliistemiyorum" hastagi ile göz altına alınan kişilerle ilgili yayınladığı haber de belli bir kesimin Suriyelilere karşı bir düşmanlık sergilediğini kanıtlar niteliktedir. Ahlaki panikleri karakterize eden unsurlardan birisi de düşmanlıktır. Ahlaki panik sürecinde kişi, olay veya durum halk arasında tehdit olarak algılanır ve sapkınlaraya yönelik bir düşmanlık duyulur. Tıpkı bu haberde görüldüğü gibi sapkın olarak nitelendirilen Suriyeliler belli bir grup tarafından istenmemektedir ve düşmanlık duyulmaktadır. Halk TV'de bu durumu çatışma çerçevesi ile güçlendirerek sapkın olarak tanımladığı

Suriyelileri halk düşmanları haline getirmiştir. Nitekim halk düşmanları ahlaki panik süreçlerinin ayrılmaz bir parçasıdır.

“İstanbul Emniyet Müdürlüğü'nün, sosyal medyada Suriyelilere yönelik provokasyon yapanlara yönelik yaptığı operasyonlarda 11 kişi daha gözaltına alındı.”

“Küçükçekmece'de geçtiğimiz cumartesi günü yaşanan olayların ardından sosyal medyada başlıklar açarak provokasyon yaptığı belirlenen kişilere 30 Haziran'da operasyon düzenlenmiş ve 5 kişi gözaltına alınmıştı. Konuyla ilgili çalışmalarına devam eden Güvenlik Şube Müdürlüğü ekipleri, 'İkitelli Gençlik Grubu' isimli 58 kişinin bulunduğu bir whatsapp grubu üzerinden olayları büyütme çalıştığı tespit edilen 13 kişinin yakalanmasına yönelik çalışma başlattı. Polis ekipleri dün düzenlediği operasyonda 11 kişiyi gözaltına aldı. Gözaltına alınan şüpheliler, Vatan Caddesi'nde bulunan Güvenlik Şube Müdürlüğü'ne götürüldü.” (A Haber-02.07.2019)

A Haber'in 2 Temmuz 2019 tarihinde paylaştığı haberde Küçükçekmece'de yaşanan bir olay nedeniyle Suriyelilere karşı provokasyon yapıldığından bahsedilmektedir. Bu bağlamda iki farklı grup arasında yaşanan çatışma olayının anlatıldığı haber çatışma çerçevesi kullanılarak oluşturulmuştur. Yeni medya mecrası olan whatsapp üzerinden Suriyelilere karşı provokasyonun oluşturulması belli bir grupça istenmediklerinin kanıtıdır. Bu bağlamda Ahlaki panik unsurlarından olan görüş birliği unsuru akıllara gelmektedir. Görüş birliği unsurunda oluşan endişenin bütün ülke geneline yayılmasına gerek yoktur en azından belli bir kısmında endişe ortamı oluşmalıdır. Ahlaki panik unsurlarından birisi olan görüş birliğine A Haber'in örnek haberinde yer verilmiştir.

Ahlakilik Çerçevesi: Kamuoyunda meydana gelen olayları dini ve ahlaki yönüyle değerlendiren çerçeve türüdür. İncelenen haber kanallarının internet sayfasında dini ve ahlaki değerlere ters düşecek tarzda haberlere yer verilmiştir. Ahlakilik çerçevesine örnek oluşturan haberler aşağıdaki gibidir.

Suriyeli dilencinin üzerinden çıkan para şoke etti!

“Bursa'da 6 çocuğuyla çay bahçelerinde dilenen kadının üzerinden 18 bin 205 lira çıktı. Çocukların dilenerek topladıkları paraları kadına teslim ettiğini belirleyen ekipler, Suriye uyruklu Hatice E. ve 6 çocuğunu yakaladı. Kadının üzerinde yapılan aramalarda, dilencilikten elde edilen 18 bin 205 lira ele geçirildi. Hatice E'ye, Kabahatler Kanunu hükümlerine göre cezai işlem uygulandığı, söz konusu paralara ise el konulduğu öğrenildi.” (Halk Tv-11.07.2019)

Halk TV'nin 11 Temmuz 2019 da paylaştığı haber başlığında “Suriyeli dilenci” söylemi Suriyelilerin haberlerde nasıl dikkat çekici hale geldiğini gözler önüne sermektedir. Haberlerde kullanılan bu tarz söylemlerin öne çıkarılması Suriyelilere karşı ön yargılı bir şekilde yaklaşılmasına neden olmaktadır. Ön yargıların artması ile birlikte Suriyelilerin toplumdan ayrıştırılmasını tetiklemektedir.

Suriyeli sığınmacı Muhammed: "Türkiye son kule. Müslümanlığın kökü burası"

"Türkiye'de yaşayan Suriyeli Muhammed, Türk halkı tarafından çok iyi karşılandıklarını dile getirdi. Ülkesinde yaşadıkları zorlukları ifade eden Suriyeli sığınmacı, "Türk halkından tek bir isteğim var buraya sahip çıkın" şeklinde konuştu. Müslümanlığın kökünün artık Türkiye olduğunu belirten Suriyeli Muhammed, "Türkiye son kuledir, sahip çıkın" "Lütfen kimse boş laflarla bu milleti yormasın. Bu milletin geleceği çok güzel bir minaredir." ifadelerini kullandı. "Türkiye için büyük bir caminin minaresidir." diyen Muhammed, "Burası bir bayraktır. Müslümanlığın bayrağı Türkiye'de kalkıyor. Bir tek burası kaldı. Son kule Türkiye, aman dikkat edin." şeklinde konuştu." (A Haber-13.01.2019)

A Haber'in Twitter hesabında 13 Ocak 2019 tarihinde paylaştığı haberde Türkiye'de sığınmacı olarak yaşayan Suriyeli Muhammed'in görüşlerine yer verilmiştir. Suriyeli Muhammed'in röportajda söylediği "Müslümanlığın bayrağı Türkiye'de kalkıyor" söylemi ile haberin ahlakilik çerçevesinde şekillendiğini göstermektedir. Din kardeşi oldukları Türkiye ile ortak değerleri paylaştıklarını dile getiren Muhammed, Türkiye'yi Müslümanlığın kalesi olarak adlandırmıştır.

İnsani İlgi Çerçevesi: İnsani ilgi çerçevesinde yaşanan olaylar duygusal öğeler ve insan hikayeleri öne çıkarılmaktadır. Buna ek olarak insani ilgi çerçevesinin magazinsel bir tarafı da olduğu bilinmektedir. A Haber ve Halk TV'nin internet sayfalarında yer alan haberler de genellikle duygusal haberler dramatikleştirilerek verilirken, magazinsel unsurların bulunduğu haber örnekleri de bulunmaktadır. İnsani ilgi çerçevesine örnek teşkil eden haber örnekleri aşağıdaki gibidir.

"Suriyeli Muhammet Halil, LGS'den tam puan aldı"

"Kilis Mehmet Uluğ Can Ortaokulu'nda eğitim gören Suriyeli Muhammet Halil, 1 Haziran'da yapılan Liselere Geçiş Sistemi (LGS) sınavında tüm soruları doğru yanıtlayarak tam puan aldı. Suriye'deki iç savaşın ardından Türkiye'ye geldiklerini ve Gaziantep'e yerleştiklerini bir süre sonra Kilis'in eğitiminin iyi olduğunu öğrenince Kilis'e geldiklerini söyledi". (Halk Tv-24.06.2019)

24 Haziran 2019 tarihinde Halk TV'de yer alan haber, duygusal unsurları ön plana çıkararak insani ilgi çerçevesinde oluşturulmuştur. Medyanın Suriyeliler hakkındaki haberleri dramatikleştirerek veriyor olması Suriyelileri ülkede risk olarak gören vatandaşlarda ayrı bir panik havasının oluşmasına neden olmasını tetikler niteliktedir. Toplumun belirli bir kitlesi tarafından Suriyelilerin toplumda bu denli kabul görmüş olması belirli kesimlerdeki kaygı seviyesinin daha da artmasına neden olmaktadır.

"Suriyeli çocuklardan teşekkür!"

"Barış Pınarı Harekâtı kapsamında Suriye'nin kuzeyinde oluşturulan güvenli bölgede yaşam normale dönmeye başladı. Bu kapsamda Millî Savunma Bakanlığı, güvenli bir şekilde okula gitmenin mutluluğunu yaşayan çocukların videosunu paylaştı. Türk Silahlı Kuvvetleri, Barış Pınarı Harekâtı'yla sadece bölgedeki teröristleri değil aynı zaman da yerel halkın da özgürce yaşayabilmesi için var gücüyle çalıştı. Barış Pınarı Harekâtı'ndan sonra bölgedeki vatandaşların yaşam standartlarının yükseltilmesi için ilk olarak okul ve hastaneler tadilatından geçirildi.

Güven ve huzur ortamı oluşturulan bölgede çocuklar da gönül rahatlığıyla eğitimlerine devam edebiliyor.” (A Haber-30.12.2019)

30 Aralık 2019 tarihinde A Haber’de yer alan haberde Türk askerinin Suriye’nin kuzeyinde oluşturduğu güvenli bölgenin sağlanması ile huzura kavuşan Suriyeli çocukların Türk askerine olan minnet duygularına yer verilmiştir. A Haber’in çocuklarla yaptığı röportaj da Türk askerine olan sevgilerini öne çıkararak haberi insani ilgi çerçevesinde oluşturduğu görülmektedir. Ancak halkın belli kesimlerinde haber kanallarının Suriyelilerle ilgili yaptıkları duygusal yönlü haberlerin Suriyelilere duydukları düşmanlık duygularının daha da beslenmesine neden olmaktadır.

Ekonomik Sonuçlar Çerçevesi: Ekonomik sonuçlar çerçevesinde yaşanan durum; bireyler, gruplar, kurumlar veya ülkeler için ortaya çıkan ekonomik sonuçları içermektedir. İncelenen haber kanallarının internet sayfalarında ekonomik sonuçların kurumlar ve devlet tarafından ele alınan tarz da haberlere yer vermiştir. Ekonomik sonuçlar çerçevesinin unsurlarına rastlanan haber örnekleri aşağıdaki gibidir.

“Erdoğan’dan ‘Suriyeli mülteciler’ açıklaması: Bütçemizden 40 milyar dolar harcadık”

“AKP’li Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan, Macaristan’da açıklamalarda bulundu. Erdoğan, “Bağdadi’nin yakın çevresinden 13 kişi elimizde” ifadelerini kullandı. “Türkiye NATO’nun en büyük ikinci askeri gücü” Türkiye sadece stratejik ortağımız değil, enerji alanında da ortağımız. Enerjide bağımsız kalmak istiyorsak Türkiye’ye ihtiyacımız var. Türkiye kendisine düşen görevi yaptı, biz de üstümüze düşeni yapmaya çalışıyoruz. Türkiye’den Avrupa’ya gaz gelebilir. En geç 2021 sonuna kadar bu kanaldan Macaristan’a gaz gelebilir.” “12 milyon insan evlerini terk etti, kendi bütçemizden 40 milyar dolar harcadık”9 yıllık süren savaşta 12 milyon insan evlerini terk etti. Kendi bütçemizden 40 milyar dolar harcadık. Ülkemiz bu yükü tek başına taşıyamaz. AB’nin verdiği söz 2015 yılı için 3+3 milyon avrodur, ama bize gelen miktar 3 milyon oldu.” (Halk Tv- 07.11.2019)

Halk TV’nin 7 Kasım 2019 tarihinde yayınlamış olduğu haberin başlığında Cumhurbaşkanı Recep Tayyip Erdoğan’ın “bütçemizden 40 milyar dolar harcadık” söylemi ekonomik sonuçlar çerçevesinin kullanıldığını göstermektedir. Haber, Suriyelilerin Türk ekonomisi açısından bir tehdit unsuru olarak görülmesine neden olmaktadır. Türkiye’nin milli bütçesine tehdit unsuru olarak görülen Suriyelilere devlet tarafından pay ayrılıyor olması halk arasında Suriyelilere karşı kutuplaşmayı daha da keskinleştirmektedir. Kutuplaşmanın keskinleşmesi halk arasındaki panik ortamını beslemektedir. Böylelikle Suriyelilere kin ve öfke duyulmakta bu da ahlaki paniğin ortaya çıkmasına neden olmaktadır

Türkiye Suriye’de Organize Sanayi Sitesi Kuracak

“Terörden arındırılan Fırat Kalkanı bölgesinde istihdam oluşturacak yeni bir proje için düğmeye basıldı. Türkiye bölgede 7.000 kişiye iş imkânı sağlayacak organize sanayi sitesi kuracak. Çoban Bey organize sanayi sitesinde 15 hektarlık alana 700 atölye inşa edilecek. Cumhurbaşkanı Erdoğan sözlerini şöyle dile getirdi. “Niyetimiz ilk etapta 30 km derinliğinde 480 km uzunluğunda bir barış koridoru tesis ederek Uluslararası toplumun burada 2 milyon Suriyelinin iskanını

sağlamaktır. Çalışma Suriye'nin kuzeyinde oluşturacak güvenli bölge içinde örnek olacak. Çoban Bey Organize sanayi sitesinin alt yapısını AFAD üstlenecek. Bölge halkı çoğunlukla ayakkabı sektöründe çalıştığı için ayakkabı imalatı atölyelerine ağırlık verilecek. Bunun yanı sıra tekstil, demir doğrama, çerez fabrikaları ve plastik döküm fabrikaları da açılacak. Her atölyeden 3 kişiye Türkiye'ye giriş çıkış izni verilecek ve iş adamlarına ihracat konusunda her türlü güvence sunulacak. Yatırımcılar Türkiye üzerinden başka ülkelere de ihracat da yapabilecek. Bu proje sayesinde Suriyelilerin ekonomik kaygılarının ortadan kalkacağı ve Suriye'ye dönüşlerin hızlanacağı öngörülüyor.” (A Haber- 02.10.2019)

A Haber'in 2 Ekim 2019 tarihinde yayınlamış olduğu haberde Suriye'de Organize Sanayinin kurulacak olması ekonomik sonuçlar çerçevesi dahilinde oluşturulduğu görülmektedir. Haber de Suriyelilerin istihdamı için olanakların oluşturulması Türkiye'de işsizlik problemi yaşayan bireyler de Suriyelilere karşı nefret söyleminin artmasına neden olmaktadır. Korku ve panik ortamını besleyen nefret duygusu Suriyelilerin halk arasında ayrıştırılmasına neden olmaktadır. Artan kutuplaşma ile panik ortamı daha da beslenerek korku kültürünün halkın geneline yayılmasına neden olmaktadır.

SONUÇ

Toplumun değer ve normları karşısında tehdit olarak algılanan bir kişi, grup veya durumların abartılarak kamuoyunda risk ve panik ortamının oluşturulmasıyla ortaya çıkan ahlaki panik, toplumlarda bir korku kültürünün yaşanmasına neden olmaktadır. Ahlaki paniğin kamuoyunun geneline yayılmasında başat bir rol oynayan medya, olayların başlayıp sonuçlanmasına kadar siyasiler, kanaat önderleri ve egemen güçlerle hareket ederek toplumu yönlendirmektedir. Sıradan bir olayın medya tarafından abartılarak topluma aktarıldığı düşünüldüğünde, uzun yıllar boyunca Suriyelilerle ilgili haberlerin medyada yoğun olarak halka sunulması ahlaki paniğe örnek teşkil etmektedir.

Yapılan çalışmada, en fazla kullanılan çerçevenin sorumluluk çerçevesi dahilinde sunulduğu görülmektedir. Bu durum bize bir anlamda Suriyeliler ilgili haberlerin egemen güçlerin teşvikiyle de medya organlarında yer aldığını kanıtlamaktadır. Sorumluluk çerçevesi kapsamında Devlet ve hükümet yetkililerinin Suriyeliler ile ilgili açıklama yapması tüm gözlerin medya organlarına yönelmesine neden olmaktadır. Devlet aldığı önlem ve tedbirleri medya aracılığıyla kamuoyuna iletmesi medyanın egemen güç karşısında bir meşruiyet aracı haline geldiğini göstermektedir. Ahlaki paniğin oluşum sürecinde egemen güçlerin ve medyanın etkisini göstermektedir. Örneğin, A Haber'in internet sayfasında yer alan “YÖK'ten 'Suriyeli öğrenci' iddialarıyla ilgili açıklama” haberi ile Halk TV'nin internet sayfasında yer verdiği “İstanbul'da suça karışan Suriyeliler göç idaresine yollanacak” başlıklı haber ahlaki paniğin bu yönünün birer yansımasıdır.

Araştırma kapsamında Halk TV'nin internet sayfasında yer alan haberlerde ahlaki panik unsurlarını tetikleyecek tarzda haberlere yer verildiği tespit edilmiştir. Ahlaki panikleri karakterize eden unsurlardan birisi de düşmanlıktır. Halk TV'nin “ülkemdeSuriyeliistemiyorum” başlıklı diğer bir haberde ise kamuoyunda Suriyelilere karşı bir düşmanlık sergilediğini kanıtlar niteliktedir. Ahlaki paniğin önemli unsurları arasında yer alan düşmanlık unsurunun

gelişmesinde medyanın rolü oldukça fazladır. Medya bu düşmanlığı pekiştirirken kamuoyundaki karşıtlıklardan faydalanmaktadır. Medya bu karşıtları kamuoyunda oluştururken çatışma çerçevesinden faydalanmaktadır.

A Haber'in internet sayfasında yayınlamış olduğu haberlerde ise Halk TV'nin aksine ahlaki panik oluşturacak unsurlara yer vermezken, kamuoyunda Suriyelilerden kaynaklı oluşan belirsizliklerin nasıl ahlaki paniğe dönüştüğünü kanıtlar nitelikte açıklama tarzında haberlere yer verdiği gözlemlenmiştir. Sonuç olarak Suriyelilerle ilgili haberlerin iki farklı haber kanalının internet sayfalarında sunuş tarzları ile ahlaki panik sürecinin yaşandığını göstermektedir. Haber kanallarının internet sayfasında yer alan haberlerinde ahlaki paniğin birçok unsuruna yer verildiği saptanmıştır.

Kaynakça

- Adıgüzel, S. Ö., & Tanyaş, B. (2020). Suriyeli Mülteci Kadınların Göç Deneyimleri: Zorunlu Göç, Gündelik Yaşam ve Uyum Üzerine Nitel Bir Çalışma. *Kadem Kadın Araştırmaları Dergisi*, 6(2), 173-210.
- Cohen, S. (2019). Halk Düşmanları ve Ahlaki Panikler. (D. Türker, Çev.): Ankara: Heretik Basın Yayın.
- Entman, R. M.- Rojecki, A. (1993). "Freezing Out the Public: Elite and Media Framing of the U.S. Anti-Nuclear Movement", *Political Communication*, 10(2):155-173.
- Furedi, F. (2001). Korku Kültürü "Risk Almanın Riskleri." (B. Yıldırım, Çev.): İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Iyengar, S. (1990). The Accessibility Bias in Politics: Television News And Publics Opinion. *International Journal Of Public Opinion Research*, 2(1), 1-15.
- Jewkes, R. (2002). Intimate Partner Violence: Causes And Prevention. *The lancet*, 359(9315), 1423-1429.
- Kırçıl, A. Gu. (2009). Türkiye'de Medya, Suç ve Ahlaki Panik İlişkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, İstanbul Üniversitesi.
- Oğuz, C. (2019) Postmodern Sansür: Haberin Çerçevenmesi ve 2019 İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı Seçim Sonuçlarına Gazetelerin Yaklaşımı. *Dördüncü Kuvvet Uluslararası Hakemli Dergi*, 2(2), 22-39.
- Özarslan, H. (2007). Çerçeveleme Yaklaşımı Açısından Haber Çerçevelerinin İzler Kitle Düşünceleri Üzerindeki Etkisi. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi.
- Soygüder, Ş. (2007). Moral Panik (Törel Ürkü) Kavramı İle Medyada Yer Alan Örnek Haberlerin Değerlendirilmesi. *Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi Yeni Düşünceler Hakemli E-Dergisi*, (2), 93-110.
- Semetko, H. A., & Valkenburg, P. M. (2000). Framing European Politics: A Content Analysis Of Press And Television News. *Journal Of Communication*, 50(2), 93-109.

- Süslü, B. (2013). Toplumsal Algının Şekillendirilmesi Sürecinde Medyanın Ahlaki Panik Üretiminin Örnek Olaylarla İncelenmesi. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Ege Üniversitesi.
- Şenol, F. T. (2014). Sosyal Medyadaki Ahlaki Panik Tepkisi: Facebook'taki "TC" Örgütlenmesi. *Global Media Journal, Turkish Edition*, 4(8), 276-304.
- Tombul, I. (2020). Netnografik Analizle Türkiye'de YouTuberlar ve Değişen Ahlaki Panik Fenomeni. *Erciyes İletişim Dergisi*, 7(2), 789-811.
- Yıldız, Z. (2015). Korku Kültürü ile Kent İlişkisi Üzerine Kuramsal Tartışma. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.